

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Владислав Вікторович СЕЛЕЗЕНЬ,

здобувач ПВНЗ «Університет сучасних знань»

Адміністративно-процедурні засоби реалізації державної податкової політики в Україні полягають у встановленні чітко визначених процедур діяльності податкових органів, що регламентують реалізацію прав і обов'язків учасників податкових відносин, включаючи порядок розгляду документів, проведення перевірок, надання адміністративних послуг та визначення відповідальності за порушення податкового законодавства, що мінімізує можливості для суб'єктивних рішень та забезпечує високу правову визначеність і стабільність взаємодії між платниками податків і державними органами. Значну роль відіграють адміністративно-правові норми публічно-сервісної діяльності, які формують модель обслуговування платників податків шляхом організації регламентованих процедур реєстрації, подання звітності, отримання дозвільних документів та інших адміністративних послуг, що забезпечує доступність послуг, спрощує взаємодію і підвищує рівень обізнаності громадян, одночасно зменшуючи ризики зловживань з боку органів [1].

Нормативно-правові механізми як складова адміністративно-правових засобів виражаються у законодавчих і підзаконних актах, які регулюють повноваження податкових органів, порядок їх діяльності та контрольні функції, створюючи стабільну правову основу для виконання контрольно-наглядових та сервісних функцій, водночас потребуючи постійного уточнення для усунення правових прогалин і колізій. Наведений комплексний підхід забезпечує ефективну реалізацію державної податкової політики, підвищує прозорість адміністративних процедур, гарантує захист прав платників податків і створює сприятливий правовий та бізнес-клімат для стабільного функціонування податкової системи в умовах сучасного економічного середовища.

Принципи адміністративного права інтегруються в адміністративно-правові засоби реалізації державної податкової політики та визначають базові правила поведінки суб'єктів, які беруть участь у публічному адмініструванні податків, включаючи законність, підзвітність, доброчесність та стратегічну орієнтацію діяльності податкових органів, що забезпечує ефективне й справедливе застосування податкового законодавства та мінімізує ризики свавільних рішень [2]. Дотримання цих принципів створює правове середовище, сприятливе для розвитку податкової культури, підвищення довіри до податкової системи та забезпечення правової визначеності для платників податків, що є необхідною умовою ефективної реалізації державної податкової політики.

Адміністративно-правові механізми захисту прав платників включають процедури адміністративного оскарження рішень, гарантії доступу до

адміністративної юстиції та інструменти захисту законних інтересів платників, що забезпечує баланс між фіскальними цілями держави та правами громадян, запобігає зловживанням з боку контролюючих органів і сприяє зниженню соціальної напруги у податковій сфері [3].

Водночас чітке регулювання повноважень територіальних органів податкової служби та правовий статус регіональних підрозділів створюють структуровану систему застосування податкових норм на місцях, підвищують результативність їх діяльності та забезпечують оперативне реагування на потреби платників податків. Координація адміністративно-правових заходів між податковими органами та іншими державними інститутами, включно з аудиторськими та контролюючими структурами, гарантує всебічний фінансовий нагляд, усуває дублювання перевірок та створює стандартизовані процедури для ефективного здійснення фінансового контролю [4]. Упровадження цих механізмів підвищує прозорість, передбачуваність та справедливість податкового адміністрування, забезпечує захист прав платників та оптимізує взаємодію між усіма суб'єктами податкових відносин, що є ключовим для сталого розвитку державної податкової політики в Україні.

Адміністративно-правові механізми правового забезпечення податкової безпеки формують комплекс правових заходів, спрямованих на запобігання податковим правопорушенням, захист бюджетних надходжень і забезпечення стабільності фінансової системи. Вони включають законодавчі та підзаконні акти, що регламентують порядок контролю за виконанням податкових зобов'язань і застосуванням санкцій за порушення, а також удосконалення системи податкового контролю та мінімізацію ризиків для державного бюджету [5]. Проте ефективність цих механізмів значною мірою обмежується недостатньою координацією між різними державними органами, що здійснюють податкову політику, наявністю дублювання функцій між податковими органами, митницею та органами фінансового контролю, що знижує оперативність процедур і підвищує адміністративні витрати для бізнесу. Додатково, нестабільність податкового законодавства та часті, непродумані зміни створюють правову невизначеність, ускладнюють планування податкових зобов'язань і спричиняють численні податкові спори, що негативно впливає на інвестиційну привабливість і розвиток підприємницької діяльності.

Не менш значущими є проблеми недостатньої ефективності механізмів правового захисту платників, тривалості та дороговизни процедур оскарження податкових рішень, низької прозорості податкових процедур і відсутності чітких адміністративних стандартів, що створює можливості для корупційних практик і зловживань [6]. Відсутність єдиного інформаційного простору та антикризових механізмів, здатних оперативно реагувати на внутрішні та зовнішні економічні потрясіння, також обмежує адаптивність податкової системи та ефективність її адміністративного забезпечення. Таким чином, для підвищення правової стабільності, зміцнення податкової безпеки та розвитку довіри платників податків необхідне комплексне удосконалення адміністративно-правових засобів, включно з покращенням координації між органами, стабілізацією податкового законодавства, впро-

вадженням ефективних процедур правового захисту, підвищенням прозорості адміністрування та створенням антикризових інструментів, що забезпечать стійке функціонування державної податкової політики в Україні.

Стабільність податкової політики може бути забезпечена через законодавчі реформи, спрямовані на стабілізацію податкових норм та ухвалення середньострокових планів реформування податкової системи, які базуються на аналізі економічної ситуації та соціальних потреб. Такі заходи дозволяють уникати частих змін, що ускладнюють прогнозування податкових зобов'язань для підприємців, та формують передбачуване і сприятливе середовище для економічної діяльності. Регулярний, систематичний і відкритий перегляд законодавчих актів з підключенням громадськості сприяє зниженню правової невизначеності, підвищенню довіри до державної податкової системи та стимулюванню інвестиційної активності.

Зміцнення правового захисту платників податків вимагає забезпечення доступу до своєчасного та ефективного правосуддя, що передбачає вдосконалення системи судового та адміністративного оскарження через створення спеціалізованих податкових судів або відповідних підрозділів у наявних судах. Наведене створить можливість здійснювати оперативний розгляд спорів, а також зменшити затягування процесів і підвищити правову захищеність підприємців, знижуючи ризики корупційних зловживань у податкових спорах. Одночасно важливо підвищувати правову освіту платників податків, забезпечуючи доступ до консультацій, роз'яснень та інструкцій щодо прав і обов'язків у сфері оподаткування.

Удосконалення координації між органами, що реалізують податкову політику, є ключовим аспектом ефективності адміністрування податків, оскільки дублювання функцій та недостатня взаємодія між податковими органами, митницею та іншими контролюючими структурами створюють додаткове навантаження на бізнес і призводять до надмірних перевірок. Вирішення проблеми передбачає створення єдиної електронної платформи для обміну інформацією, автоматизацію податкових процедур, впровадження електронних сервісів для подання декларацій та моніторингу платежів, що підвищує прозорість, знижує корупційні ризики та сприяє ефективності податкової політики. Комплексний підхід, що включає законодавчі реформи, удосконалення судового захисту, оптимізацію адміністративних процедур і цифровізацію, забезпечує стабільність податкової політики, зміцнює правовий захист платників і створює сприятливі умови для розвитку економіки України.

Список використаних джерел

1. Крилов Д. В. Поняття та система методів публічно-сервісної діяльності з реалізації державної податкової політики. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 6. С. 70–73. doi: 10.15421/391998.
2. Костюк Т. В. Правові засади реалізації адміністративних процедур податковими органами та місце серед них адміністративно-правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 551–554. doi: 10.32782/2524-0374/2022-12/131.

3. Єфремов А. О. (2020). Система принципів реалізації державної податкової політики в Україні. *Юридична наука*. 2020. № 9 (111). С. 53–64. doi: 10.32844/10.32844/2222-5374-2020-111-9.07.

4. Лекарь С. І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення податкових правовідносин: До питання сутності та змісту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 276–278. doi: 10.32782/2524-0374/2023-4/67.

5. Петричук М. В. Гарантії законності реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень органами державного фінансового контролю. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12. С. 279–282. doi: 10.32782/2524-0374/2023-12/68.

6. Герман О. В. Координація діяльності суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 121–124. doi: 10.32782/2524-0374/2020-5/26.